

staltningen ophører, når målet: Ingen risiko for ny kriminalitet, er nået. Alle foranstaltninger er på ubestemt tid.

Konsekvensen af det rene gerningsmandsprincip er, at sanktionsvalg og sanktionsudmåling bestemmes suverænt af domstolene, kun afgrænset af de valgmuligheder, loven angiver. Grundsætninger om lighed, proportionalitet og forudsigelighed tillægges ikke vægt.

Ved det rene *gerningsprincip* ser man udelukkende på det kriminelle forhold, dets art og grovhed. Bortset fra at konstatere gerningsmandens skyld er der ingen plads for hensyntagen til personlige og sociale forhold. Sanktionen anvendes som straf, fordi der er begået en kriminel handling. Ved sanktionsvalget skal retten blot vide præcis, hvor på skalaen af sanktioner det aktuelle forhold – med formildende og skærpene omstændigheder – passer ind. Så følger sanktionen (art, størrelse og varighed) automatisk. Heller ikke fuldbyrdelsesmyndigheden har nogen selvstændig kompetence, da dette kan medføre vilkårlighed.

Under det rene gerningsprincip er domstolene uden indflydelse på sanktionsvalg og strafudmåling, der er detaljeret reguleret af lovgiver. Humane hensyn tillægges ikke vægt.

4.4.1.3. Historisk tilbageblik. Kriminalloven blev til på baggrund af de humanistiske, specialpræventivt prægede strømninger i Europa i midten af forrige århundrede. Hovedvægten var lagt på specialprævention og resocialisering, også under fuldbyrdelsen af foranstaltningerne. Udgangspunktet var, at der ikke burde ske frihedsberøvelse undtagen over for personfarlige kriminelle. Dog skulle dommeren ved sanktionsvalget – udover hensynet til gerningsmandens personlighed – tage hensyn til gerningens beskaffenhed. Udgangspunktet beskrives som et modificeret gerningsmandsprincip (jf. betænkningens afsnit II, kap. 3).

Om *udviklingen i retspraksis* efter kriminalloven bekræfter kommissionens undersøgelser af tiltale- og retspraksis, at der gradvis i vidt omfang er indført takster for de foranstaltninger, der idømmes for bestemte lovovertrædelser. Lighedsprincippet, hensynet til at ensartede handlinger foranstaltes ens, og hensynet til forbyrdelsens grovhed har fået en mere fremtrædende plads. Samtidig viser kommissionens undersøgelser af kriminalitetsudviklingen og sanktionsanvendelsen, at foranstaltningen anstaltsanbringelse og især foranstaltningen bøde anvendes i et uforudset stort omfang. Dermed bekræftes en antagelse af, at disse foranstaltninger vælges i adskillige tilfælde, hvor behandlings- og resocialiseringsbærende foranstaltninger burde vælges ud fra et gerningsmandsprincip. Dette princip er således blevet nedtonet i gældende praksis.

Sammenfattende følger gældende retspraksis i videre omfang end tidligere et gerningsprincip. Domstolene har forestået denne udvikling uden megen indblanding fra lovgiver, idet det overordnede sanktionsprincip i loven er uændret gennem 50 år.

4.4.1.4. Diskussion. Det fremgår af *kommissoriet*, at det »fortsat vil være ønskeligt at fastholde kriminallovens oprindelige grundtanke om resocialisering som udgangspunkt for de strafferetlige foranstaltninger«. Det fremgår dog samtidig, at kommissionen i forbindelse med udarbejdelse af sit udkast til revision af kriminalloven »skal være opmærksom på den debat om strafferammer og straffeformer, der er pågået i Grønland i de seneste år«.

Denne debat omfatter navnlig den stigende utilfredshed med foranstaltningssystemet, f.eks. en kritik af, at man på gaden kan møde personer, der netop er dømt til anbringelse i anstalt for grove voldsforbrydelser, at personer drikker eller er voldelige, selvom de er undergivet dom til forsorg, af bøder er uden effekt, fordi de ikke betales, at det er en ekstra straf oven i foranstaltningen at blive sendt til en institution i Danmark, og at der anvendes bøde eller anbringelse i anstalt over for personer, der har behov for resocialisering for ikke på ny at begå kriminalitet. Desuden er der fra politisk side i Grønland under kommissionens arbejde fremsat udtalelser om, at der fremover bør lægges større vægt på lighedshensyn (samme foranstaltning for samme forbrydelse), og at resocialiseringshensyn ikke er relevant ved alle former for forbrydelser (f.eks. som udgangspunkt ikke ved økonomisk kriminalitet).

4.4.1.5. Det overordnede princip. Kommissionen har ikke fundet det ønskeligt at stile mod enten det rene gerningsmandsprincip eller det rene gerningsprincip, men har bestræbt sig på at inddrage fordele fra begge principper og søge at undgå ulemperne. Der har således på den ene side været enighed om, at der – hvilket der som nævnt lægges op til i kommissoriet – fortsat bør lægges betydelig vægt på resocialiseringshensyn. På den anden side bør der i et moderne samfund som det grønlandske også lægges en ikke ubetydelig vægt på gerningen, dels ud fra lighedsbetragtninger, dels af kriminalitetsforbyggende grunde. Det foreslås, at denne opfattelse kommer til udtryk i lovbestemmelsen om det *overordnede* princip for dommerens sanktionsvalg med følgende formulering:

»Ved valget og udmåling af foranstaltning skal der tages hensyn til

- 1) lovovertrædelsens grovhed, herunder samfundets interesse i at modvirke handlinger af den pågældende art, og